

Oponentský posudek rigorózní práce

Autor: plk. Mgr. Dušan Gáč

Název práce: Terapeutické a výchovné přístupy v ústavu pro výkon zabezpečovací detence

Oponent: doc. PaedDr. Eva Šotolová, Ph.D.

V rigorózní práci Mgr. Dušan Gáč řešil aktuální téma dosud nezpracované ve výzkumných monografiích. Práce se týká pachatelů násilných trestných činů v nepříčetnosti. Tito pachatelé jsou umístováni na základě zákona č. 129/2008 Sb. od roku 2009 do Ústavu zabezpečovací detence v Brně a Opavě. Autor se věnuje oblasti, která je z hlediska bezpečnosti společnosti velmi významná.

Cílem rigorózní práce bylo zaměření autora na programy zacházení realizované chovanci v Zabezpečovací detenci v Brně. Hlavním kritériem jejich efektivity bylo ukončení pobytu v detenci, přeřazení do psychiatrické nemocnice, případně jinam.

Rigorózní práce je v rozsahu 205 stran, členěna do šesti kapitol. Autor zde vychází ze zkušeností s klientelou v extrémních podmínkách penitenciární praxe. Vzhledem k tomu, že se jedná o klienty nebezpečné s nejrůznějšími psychickými problémy, můžeme v textu sledovat nejen penitenciární, ale i medicínské přístupy. Pro klientelu zabezpečovací detence autor používá označení chovanec, což souvisí s již uvedeným zákonem č.129/2008 Sb., kde je tento termín používán.

Ve třetí poměrně rozsáhlé kapitole se věnuje především péči o slabomyslné z pohledu českého speciálního školství. Vychází z publikace Jaroslava Kysučana.

Mgr. Dušan Gáč podrobně zdůvodňuje vznik Ústavu zabezpečovací detence v Brně a v Opavě. Diskuze nad zabezpečovací detencí probíhaly opakovaně mimo jiné i v rámci ČLS J. E. Purkyně. Byly úvahy o vybudování samostatného ústavu ve Vidnavě. Ústavem pro výkon zabezpečovací detence se autor podrobně zabývá ve čtvrté kapitole. Zde na základě Mezinárodní klasifikace nemocí MKN – 10 uvádí psychické poruchy a osobnostní charakteristiky chovanců. Navazuje na významné publikace speciálních pedagogů a psychologů. V podkapitole 4.6 sleduje na základě bio-psycho-sociálního pojetí příčiny vzniku poruch chování, vychází ze současné penologické a psychologické literatury.

V páté kapitole se autor podrobněji zabývá programy zacházení, jejich účinností na chovance ve specifických podmínkách, kde se jedná o maximální izolaci klientů s ohledem na jejich psychické problémy a násilné činy, kterých se dopustili.

Šestá kapitola je empirickou částí práce provedena kvalitativním šetřením. Podrobnou analýzou třinácti kazuistik autor sledoval konkrétní aktivity chovanců v rámci programů zacházení. Cílem systematické penologicko-medicínské často dlouhodobé práce je přeřazení chovanců ze zabezpečovací detence především do psychiatrických nemocnic. Toto však u mnohých klientů je nemožné z hlediska nebezpečí recidivy a někteří budou pravděpodobně v zabezpečovací detenci do koce života. Této části práce autor věnoval maximální pozornost.

Z celé rigorózní práce vyplývají velké zkušenosti plk. Mgr. Dušana Gáče s klientelou v penologickém prostředí. Přínosem jsou uvedené i zahraniční zkušenosti ve druhé kapitole o výkonu zabezpečovací detence ve vybraných evropských zemích, z nichž naše republika vycházela, i zkušenost z Austrálie.

Jedná se o odbornou studii, která přináší konkrétní informace z prostředí extrémní izolace. Doporučuji rigorózní práci (kromě třetí a šesté – z důvodu ochrany osobních údajů kapitoly) k publikaci.

Předloženou rigorózní práci doporučuji k obhajobě.

V Praze 19. 1. 2019

Eva Šotolová